

Wniosek dotyczący rozporządzenia Rady w sprawie statutu europejskiej spółki prywatnej* (cz. I) (przedstawiony przez Komisję) {SEK(2008) 2098} {SEK(2008) 2099}

UZASADNIENIE

1. Kontekst

W komunikacie Komisji w sprawie jednolitego rynku Europy XXI wieku¹ podkreślono potrzebę ciągłego polepszania ramowych warunków prowadzenia działalności gospodarczej na jednolitym rynku. Małe i średnie przedsiębiorstwa (MŚP) stanowią ponad 99% spółek w Unii Europejskiej, ale tylko 8% z nich prowadzi transakcje transgraniczne i tylko 5% posiada spółki zależne i *joint venture* za granicą. Mimo że w ostatnich latach tworzenie przedsiębiorstw zostało uproszczone w całej UE, należy podjąć dodatkowe działania, aby poprawić dostęp MŚP do jednolitego rynku, ułatwić ich rozwój i uwolnić ich potencjał gospodarczy.

* Prezentujemy projekt rozporządzenia Rady w sprawie statutu europejskiej spółki prywatnej. Jest on oryginalnym rozwiązaniem, na który już teraz zwracamy Państwa uwagę, by w niedalekiej przyszłości być odpowiednio przygotowanym do tej konstrukcji prawnej. Odbiega ona wyraźnie od modelu spółki z o.o., który znajduje się w przepisach kodeksu spółek handlowych. Zachęcamy także Czytelników do dyskusji nad tymi propozycjami. Będziemy się na bieżąco interesować tym rozwiązaniem, gdyż może ono, w poważnym stopniu zmienić nasz dotychczasowy stosunek do spółki z o.o. Jest bowiem alternatywą prawną, która może mieć zastosowanie w każdym kraju Unii Europejskiej.

¹ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów: Jednolity rynek Europy XXI wieku, COM(2007)724 z 20 listopada 2007.

Statut europejskiej spółki prywatnej (*Societas Privata Europaea*, w skrócie SPE) stanowi część pakietu środków wspierających MŚP, zwanego programem *Small Business Act for Europe* (SBA). Celem programu SBA jest ułatwienie MŚP prowadzenia działalności na jednolitym rynku i dzięki temu umożliwienie im osiągania lepszych wyników gospodarczych. Statut SPE jest jedną z priorytetowych inicjatyw Komisji w ramach programu prac Komisji na 2008 rok².

2. Cele wniosku

Niniejsza inicjatywa służy stworzeniu nowej europejskiej formy prawnej, która powinna zwiększyć konkurencyjność MŚP poprzez ułatwienie zakładania i prowadzenia tych przedsiębiorstw na jednolitym rynku. Statut może też jednocześnie okazać się korzystny dla większych spółek i grup.

Wniosek dotyczący statutu SPE jest dostosowany do szczególnych potrzeb MŚP. Pozwala on przedsiębiorcom zakładać SPE zgodnie z prostymi, elastycznymi i takimi samymi we wszystkich państwach członkowskich przepisami prawa spółek.

Wniosek ma również na celu zmniejszenie kosztów przestrzegania przepisów związanych z tworzeniem i prowadzeniem przedsiębiorstw, które wynikają z rozbieżności pomiędzy przepisami krajowymi w zakresie powstawania i prowadzenia spółek.

We wniosku nie są regulowane sprawy z zakresu prawa pracy, prawa podatkowego, rachunkowości oraz upadłości SPE. Nie odnosi się on także do praw i zobowiązań umownych SPE i jej wspólników, z wyjątkiem praw i zobowiązań wynikających z umowy spółki SPE. Kwestie te będą w dalszym ciągu regulowane prawem krajowym i, w odpowiednich przypadkach, obowiązującymi instrumentami prawa wspólnotowego.

Wybór SPE jako formy prawnej prowadzenia działalności gospodarczej w UE powinien być neutralny z perspektywy podatkowej. Dlatego też należy zagwarantować, że SPE będzie traktowana pod względem podatkowym tak samo jak podobne do niej krajowe formy prawne spółek. W tym celu Komisja Europejska zamierza rozpocząć jesienią 2008 r.

---

² Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów: Program działalności legislacyjnej i prac Komisji na 2008 r., COM (2007) 640.

rozmowy z państwami członkowskimi poświęcone propozycji rozszerzenia na SPE zakresu dyrektywy w sprawie spółek dominujących i spółek zależnych (90/435/EWG)³, dyrektywy w sprawie łączenia spółek (90/434/EWG)⁴ oraz dyrektywy w sprawie odsetek i należności licencyjnych (2003/49/WE)⁵. Celem Komisji jest zapewnienie, że odpowiednie środki zostaną wdrożone i będą służyć SPE od samego początku ich działania.

3. Podstawa prawna

Podstawą wniosku jest art. 308 Traktatu WE. Przepis ten ustanawia podstawę prawną działań UE zmierzających do osiągnięcia jednego z celów Wspólnoty, gdy Traktat WE nie przewiduje szczególnej podstawy prawnej. Artykuł 308 stanowi podstawę prawną już istniejących form spółek europejskich, tj. spółki europejskiej, europejskiego ugrupowania interesów gospodarczych i spółdzielni europejskiej.

4. Pomocniczość i proporcjonalność

Wniosek ma na celu uproszczenie dostępu MŚP do jednolitego rynku poprzez udostępnienie im instrumentu, dzięki któremu łatwiej im będzie rozszerzać działalność na inne państwa członkowskie. Wniosek nie uzależnia jednak tworzenia SPE od spełnienia warunku transgraniczności (np. wspólnicy z różnych państw członkowskich lub dowód prowadzenia transgranicznej działalności). W praktyce, przed rozszerzeniem działalności na inne kraje przedsiębiorcy zakładają zwykle przedsiębiorstwo we własnym państwie członkowskim. W związku z tym wstępny warunek dotyczący transgraniczności ograniczyłby w znacznym stopniu możliwości wykorzystania tego instrumentu. Co więcej, warunek taki mógłby być

---

³ Dyrektywa Rady 90/435/EWG z dnia 23 lipca 1990 r. w sprawie wspólnego systemu opodatkowania stosowanego w przypadku spółek dominujących i spółek zależnych różnych państw członkowskich (Dz.Urz. UE L 225/6 z 22 września 1990 r.).

⁴ Dyrektywa Rady 90/434/EWG z dnia 23 lipca 1990 r. w sprawie wspólnego systemu opodatkowania mającego zastosowanie w przypadku łączenia, podziałów, wnoszenia aktywów i wymiany udziałów, dotyczących spółek różnych państw członkowskich (Dz.Urz. UE L 225/1 z 20 sierpnia 1990 r.).

⁵ Dyrektywa Rady 2003/49/WE z dnia 3 czerwca 2003 r. w sprawie wspólnego systemu opodatkowania stosowanego do odsetek oraz należności licencyjnych między powiązаныmi spółkami różnych państw członkowskich (Dz.Urz. UE L 157/49 z 26 czerwca 2003 r.).

obchodzony, a jego kontrolowanie i egzekwowanie stanowiłoby nieuzasadnione obciążenie dla państw członkowskich.

Działanie na poziomie UE jest niezbędne, aby umożliwić MŚP korzystanie z tej samej formy spółki na obszarze całej UE. Państwa członkowskie nie mogą samodzielnie osiągnąć tego celu. Nawet w przypadku podjęcia przez wszystkie państwa członkowskie zobowiązań do zmian swojego prawa spółek, tak aby stało się bardziej przyjazne dla przedsiębiorców, MŚP miałyby nadal do czynienia z 27 różnymi systemami krajowymi.

Najbardziej efektywnym i ukierunkowanym sposobem osiągnięcia powyższego celu jest udostępnienie MŚP formy spółki SPE, którą cechuje jednolitość, pewność prawna, a także elastyczność. Alternatywnym środkiem osiągnięcia tego samego celu byłyby harmonizacja przepisów krajowych systemów prawa spółek mających zastosowanie do spółek z ograniczoną odpowiedzialnością, która objęłaby co najmniej główne przepisy. Rozwiązanie to wiązałoby się ze znaczną i prawdopodobnie nieproporcjonalną ingerencją w ustawodawstwo państw członkowskich. W przeciwieństwie do harmonizacji niniejszy wniosek nie wpływa w znaczącym stopniu na prawo krajowe. Stawia on do dyspozycji MŚP alternatywną formę spółki, która istniałaby równoległe do krajowych form spółek.

Utworzenie nowej europejskiej formy prawnej wymaga instrumentu prawnego, który jest bezpośrednio stosowany, tj. rozporządzenia. Zalecenie ani dyrektywa nie umożliwiłyby stworzenia jednolitego systemu, który ma zastosowanie we wszystkich państwach członkowskich.

5. Konsultacje z zainteresowanymi stronami

Statut europejskiej spółki prywatnej został pierwotnie opracowany w latach 90. przez środowisko przedsiębiorców i kręgi akademickie i z czasem zyskał szersze poparcie organizacji branżowych oraz Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego⁶. Wymieniono go w planie działań w sprawie unowocześnienia prawa spółek oraz umocnienia ładu korporacyjnego na lata 2003-2009⁷ jako jeden z możliwych środków. Przeprowadzone w 2006 r. konsultacje społeczne w sprawie przyszłych

---

⁶ Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie statutu spółki europejskiej dla MŚP (Dz.Urz. UE C 125/19 z 27 maja 2002 r.).

⁷ COM(2003) 284.

priorytetów Komisji w zakresie prawa spółek i ładu korporacyjnego potwierdziły, że istnieje poparcie dla tej inicjatywy⁸.

W czerwcu 2006 r. Komisja Prawna Parlamentu Europejskiego przeprowadziła wysłuchanie publiczne w sprawie SPE i sporządziła sprawozdanie z własnej inicjatywy oraz rezolucję wzywającą Komisję Europejską do przedstawienia wniosku w sprawie SPE przed końcem 2007 r.⁹ W rezolucji z dnia 25 października 2007 r.¹⁰ Parlament potwierdził swoje poparcie dla tej inicjatywy oraz dotyczące jej zobowiązanie. Z uwagi na duże zainteresowanie Parlamentu tym wnioskiem, instytucję tę należało od samego początku włączyć w prace nad SPE. W lipcu 2007 r. Dyrekcja Generalna ds. Rynku Wewnętrznego i Usług rozpoczęła szczegółowe konsultacje społeczne w sprawie SPE. Za pośrednictwem Europejskiego Panelu Testów Biznesowych przeprowadzono również badanie wśród spółek z 27 państw członkowskich¹¹. W dniu 10 marca 2008 r. Komisja zorganizowała konferencję w sprawie SPE. Grupa doradcza Komisji ds. ładu korporacyjnego i prawa spółek¹² przedstawiła informacje w sprawie oceny skutków oraz zalecenia dotyczące treści statutu SPE. Grupa ta opracowuje również przykładowe postanowienia umowy spółki SPE, które zostaną opublikowane jako pomoc w zrozumieniu projektu statutu.

6. Ocena skutków

Ostatnie badania¹³ i konsultacje społeczne wykazują, że mimo swojego wielkiego potencjału MŚP napotykają przeszkody prawne i administracyjne, które utrudniają ich rozwój na jednolitym rynku. Bariery prawne

---

⁸ http://ec.europa.eu/internal_market/company/consultation/index_en.htm

⁹ Raport Parlamentu Europejskiego zawierający zalecenia dla Komisji w sprawie statutu europejskiej spółki prywatnej (2006/2013(INI)), A6-0434/2006 wersja ostateczna.

¹⁰ Rezolucja Parlamentu Europejskiego w sprawie europejskiej spółki prywatnej i czternastej dyrektywy o prawie spółek (B6-0399/07).

¹¹ Konsultacja: http://ec.europa.eu/internal_market/company/epc/index_en.htm EBTP: http://ec.europa.eu/yourvoice/ebtp/consultations/2007_en.htm.

¹² http://ec.europa.eu/internal_market/company/advisory/index_en.htm.

¹³ Badanie Obserwatorium Europejskich MŚP (Flash EB nr 196) przeprowadzone przez Gallup Organisation Hungary na prośbę DG ds. Przedsiębiorstw i Przemysłu; badanie przedstawione w dniu 21 listopada 2007 r. podczas dnia Business Europe na rzecz MŚP: <http://www.businesseurope.eu/Content/Default.asp?PageId=496>.

i administracyjne dotyczą wszystkich przedsiębiorstw, które pragną rozszerzać działalność poza granicami swojego kraju, ale w przypadku małych przedsiębiorstw, posiadających mniejsze zasoby finansowe i ludzkie, bariery te są proporcjonalnie większe.

Trudności napotymane przez przedsiębiorstwa w związku z różnorodnością form spółek obejmują przede wszystkim koszty przestrzegania przepisów związane z tworzeniem spółki (np. wymóg dotyczący minimalnej wysokości kapitału, koszty rejestracji i opłaty notarialne, koszt doradztwa prawnego) oraz koszty przestrzegania przepisów i trudności związane z prowadzeniem spółki, które sprawiają, że koszty bieżącej działalności zagranicznej spółki zależnej są wyższe niż w przypadku krajowych spółek zależnych.

Transgranicznemu rozwojowi MŚP stoi również na przeszkodzie nieufność wobec pewnych form spółek zagranicznych w innych państwach członkowskich. Problem ten dotyczy przede wszystkim mniej znanych form spółek.

W ocenie skutków zbadano cztery warianty rozwiązań ogólnych:

– Niepodejmowanie żadnych działań i poleganie na obowiązującym prawodawstwie oraz orzecznictwie: Pomimo starań mających na celu przyspieszenie i ułatwienie tworzenia spółek w całej UE, MŚP mają nadal do czynienia z 27 systemami prawa spółek.

– Dążenie do harmonizacji prawa spółek w państwach członkowskich: Znaczące obniżenie kosztów związanych z powstawaniem i działaniem spółek w poszczególnych państwach członkowskich wymagałoby wysokiego stopnia harmonizacji systemów krajowych. Podejście to wiąże się jednak z poważnymi zmianami prawa krajowego, które niekoniecznie byłyby proporcjonalne do celu wniosku.

– Ulepszenie statutu spółki europejskiej (SE) i dostosowanie go do potrzeb MŚP: Dostosowanie statutu SE do potrzeb MŚP wymagałoby znacznych zmian. Rozwiązanie to wymagałoby gruntownego przeformułowania i renegocjowania rozporządzenia w sprawie SE przed jego oceną w latach 2008/2009.

– Przedstawienie wniosku w sprawie statutu SPE dla MŚP: Stworzenie nowej europejskiej formy prawnej ukierunkowanej na MŚP stanowi najlepsze rozwiązanie przedstawionych powyżej problemów, ponieważ oferuje formę spółki, która przewiduje jednolite zasady tworzenia spółek w całej

UE, elastyczność w zakresie wewnętrznej organizacji, a przez to oszczędność kosztów. MŚP zyskiwałyby również wspólną europejską nazwę, co stanowiłoby ułatwienie w prowadzeniu działalności transgranicznej.

7. Wyjaśnienie wniosku

Rozdział I: Przepisy ogólne

Przepisy ogólne określają główne cechy SPE . SPE jest spółką posiadającą osobowość prawną i kapitał zakładowy. Jest to spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, tzn. jej wspólnicy ponoszą odpowiedzialność do wysokości ich wkładu za objętą część kapitału zakładowego. Ponieważ SPE jest spółką prywatną (niepubliczną), udziały SPE nie mogą być przedmiotem ofert publicznych ani obrotu publicznego.

Nie istnieją ograniczenia dotyczące powstawania SPE . Spółka ta może zostać założona przez jednego lub więcej założycieli, będących osobami fizycznymi i/lub spółkami lub przedsiębiorcami w rozumieniu art. 48 Traktatu WE. SPE może również zostać założona z udziałem SE, spółdzielni europejskiej, europejskiego ugrupowania interesów gospodarczych lub innej SPE.

Jeżeli chodzi o zakres stosowania statutu i jego powiązania z prawem krajowym, rozporządzenie stanowi, że:

1) SPE podlega przede wszystkim bezpośrednio stosowanym, bezwzględnie obowiązującym przepisom przedmiotowego rozporządzenia. Przepisy te ułatwiają powstawanie SPE i gwarantują ich niezbędną jednolitość w całej UE.

2) Zgodnie z rozporządzeniem wymagane jest, aby szereg spraw, w szczególności wewnętrzna organizacja SPE, był regulowany w umowie spółki (załącznik I). Aby zapewnić elastyczność, wspólnicy mogą swobodnie decydować o sposobie uregulowania tych kwestii, z zastrzeżeniem tylko przepisów rozporządzenia.

3) W sprawach objętych statutem SPE krajowe prawo spółek ma zastosowanie wyłącznie w przypadkach określonych w rozporządzeniu. Prawu krajowemu nie podlegają natomiast przepisy, które zgodnie z załącznikiem I powinny lub mogą zostać włączone do umowy spółki.

Przepisy rozporządzenia oraz zawarta w załączniku I lista kwestii, które muszą zostać objęte umową spółki, określają zakres przepisów UE. Wniosek nie zawiera żadnych przepisów, które miałyby zastosowanie

w przypadku, gdy umowa spółki nie obejmuje kwestii wymienionych w załączniku I. Sankcje w przypadku takiego zaniechania lub innego naruszenia przepisów rozporządzenia należy jednak określić w prawie krajowym.

Prawo krajowe reguluje kwestie, które nie są objęte rozporządzeniem ani umową spółki SPE, jak przewidziano w załączniku I. Dotyczy to w szczególności kwestii niewymienionych w załączniku I lub wykraczających poza zakres prawa spółek jako takiego (np. kwestii z zakresu prawa pracy, prawa upadłościowego czy podatkowego). Odpowiednim właściwym prawem jest prawo państwa członkowskiego, w którym mieści się statutowa siedziba SPE, mające zastosowanie do spółek z ograniczoną odpowiedzialnością. Państwa członkowskie informują Komisję o nazwie odpowiedniej formy spółki.

Rozdział II: Powstanie spółki

Rozporządzenie nie ogranicza sposobów tworzenia SPE. SPE może zostać założona *ex nihilo*, zgodnie z przepisami rozporządzenia. SPE może również powstać w drodze przekształcenia lub podziału istniejącej spółki lub przez łączenie istniejących spółek. Każda forma spółki istniejąca zgodnie z prawem krajowym (prywatna lub publiczna, posiadająca osobowość prawną i nieposiadająca osobowości prawnej) może stać się SPE, zgodnie z odpowiednimi przepisami prawa krajowego. SE lub inna SPE może również uczestniczyć w tworzeniu SPE.

Po firmie europejskiej spółki prywatnej należy dodać skrót „SPE”. Wymagane jest, aby SPE posiadała statutową siedzibę i zarząd główny lub siedzibę zarządu na terytorium państwa członkowskiego. Zgodnie jednak z orzeczeniem Trybunału Sprawiedliwości w sprawie Centros¹⁴ zakładana SPE może posiadać statutową siedzibę i zarząd główny lub siedzibę zarządu w różnych państwach członkowskich. Wspólnicy mogą również zdecydować o przeniesieniu statutowej siedziby spółki do innego państwa członkowskiego.

Rozporządzenie nie ustanawia szczególnego trybu rejestracji SPE i opiera się zamiast tego na przepisach pierwszej dyrektywy o prawie spółek (68/151/EWG), wskazując dodatkowo pewne wymogi, dzięki którym two-

---

¹⁴ Sprawa C-212/97.

zenie SPE będzie łatwiejsze i mniej kosztowne. Po pierwsze, musi istnieć możliwość składania wniosków o rejestrację SPE drogą elektroniczną. Po drugie, rozporządzenie zawiera wyczerpujący wykaz dokumentów i danych, których może żądać państwo członkowskie do celów rejestracji SPE. Zmiany dokumentów i danych muszą być również zgłaszane w rejestrze.

Po trzecie, we wniosku proponowana jest jednokrotna kontrola ważności dokumentów na potrzeby rejestracji SPE, tzn. albo kontrola ważności dokumentów i danych SPE przez organ administracyjny lub sądowy, albo poświadczenie tych dokumentów i danych przez **notariusza**. Od założycieli SPE nie wolno żądać spełnienia obu powyższych formalności.

Rozdział III: Udziały

Rozporządzenie pozwala wspólnikom na znaczną swobodę decydowania o kwestiach dotyczących udziałów, w szczególności o prawach i obowiązkach związanych z udziałami. SPE może emitować udziały zwykłe lub uprzywilejowane. Ograniczenia mają zastosowanie tylko wówczas, gdy są konieczne ze względu na interes osób trzecich lub wspólników mniejszościowych.

Wszystkie udziały należy wpisać do listy wspólników, którą prowadzi i przechowuje zarząd SPE. Lista ta służy jako dowód posiadania udziałów, chyba że zostaną przedstawione przeciwne dowody. Lista może być przedstawiana do wglądu wspólnikom lub osobom trzecim na ich żądanie.

Warunki dotyczące zbywania udziałów należy uregulować w umowie spółki. Nowo wprowadzane ograniczenia lub zakazy dotyczące zbywania udziałów wymagają decyzji kwalifikowanej większości (art. 27). Z uwagi na ochronę interesu wspólników mniejszościowych decyzja taka wymaga dodatkowo zgody każdego wspólnika, którego dotyka takie ograniczenie lub zakaz.

Rozporządzenie nie przewiduje prawa wspólników do przymusowego wykupu wspólników mniejszościowych. Wspólnicy większościowi ani SPE nie są również zobowiązani do przymusowego odkupu udziałów wspólników mniejszościowych. Postanowienia takie mogą zostać przyjęte w umowie spółki. Rozporządzenie dopuszcza jednak, w określonych okolicznościach, wyłączenie wspólnika oraz wystąpienie wspólnika ze spółki.

Rozdział IV: Kapitał

Aby ułatwić rozpoczynanie działalności gospodarczej, rozporządzenie ustala minimalną wysokość kapitału zakładowego na kwotę **1 EURO**. W niniejszym wniosku odchodzi się od tradycyjnego podejścia, zgodnie z którym wymóg dotyczący wysokiego minimalnego kapitału zakładowego służy ochronie wierzycieli. Badania wykazują, że obecnie wierzyciele zwracają większą uwagę na inne czynniki niż kapitał (takie jak np. przepływy pieniężne), które więcej mówią o wypłacalności spółki. W przypadku małych spółek osoby zarządzające, będące jednocześnie wspólnikami, udzielają często osobistych gwarancji wierzycielom (np. bankom), a dostawcy stosują dodatkowe metody zabezpieczenia wiarygodności, takie jak zastrzeżenie własności przedmiotu dostawy do momentu dokonania płatności. Oprócz tego spółki mają różne potrzeby kapitałowe w zależności od prowadzonej przez nie działalności, co sprawia, że ustalenie wysokości kapitału odpowiedniej dla wszystkich spółek jest niemożliwe. Wspólnicy w danej spółce potrafią najlepiej określić potrzeby kapitałowe swojego przedsiębiorstwa.

Rozporządzenie nie ogranicza prawa wspólników-założycieli do decydowania o formie wkładu wnoszonego w zamian za udziały w momencie powstawania SPE lub podwyższenia jej kapitału. W związku z tym umowa spółki powinna określać, czy założyciele wnoszą wkład pieniężny czy niepieniężny (aport). Wspólnicy-założyciele mogą swobodnie decydować, jakie mienie, prawa, usługi itp. mogą stanowić wkład za udziały i kiedy powinny być wnoszone lub świadczone. Umowa spółki powinna również precyzować, czy konieczna jest wycena wkładu niepieniężnego przez biegłego. Wkłady stanowią zobowiązanie wspólników, zgodnie z przepisami prawa krajowego.

Rozporządzenie zawiera jednolite zasady dotyczące wypłat (np. dywidenda, nabywanie przez SPE własnych udziałów, zaciągnięcie zobowiązania pieniężnego) z aktywów SPE na rzecz wspólników. Wypłat wolno dokonywać tylko w przypadku pozytywnego wyniku testu bilansowego, tzn. gdy aktywa SPE po wypłacie wystarczają do pełnego pokrycia jej zobowiązań. Wniosek nie zawiera definicji „aktywów” ani „zobowiązań”. Do pojęć tych mają zastosowanie odpowiednie przepisy dotyczące rachunkowości (np. czwarta dyrektywa (78/660/EWG) lub rozporządzenie 1606/2002/WE).

Ponieważ test wypłacalności w przypadku wypłat obowiązuje obecnie tylko w nielicznych państwach członkowskich, wniosek nie wprowadza bezwzględnego obowiązku jego przeprowadzania w SPE. Wniosek stwierdza jednak wyraźnie, że wspólnicy mogą uwzględnić test wypłacalności w umowie spółki obok testu bilansowego, który jest wymagany zgodnie z rozporządzeniem. W przypadku gdy wspólnicy żądają od organu zarządzającego podpisania zaświadczenia o wypłacalności przed dokonaniem wypłaty, muszą oni również wskazać związane z tym wymogi (np. uzasadnienie, kryteria), a certyfikat musi zostać ujawniony.

Wniosek nie zakazuje SPE nabywania własnych udziałów (pod określonymi warunkami) w celu ochrony aktywów spółki. Przed nabyciem własnych udziałów SPE musi przeprowadzić test bilansowy oraz test wypłacalności, jeżeli ten ostatni jest przewidziany w umowie spółki. Decyzję o nabyciu podejmują wspólnicy. Związane z tak nabywanymi udziałami prawa niepieniężne (w szczególności prawo głosu i prawo pierwszeństwa w objęciu lub nabyciu udziałów) są wówczas zawieszane. Umowa spółki może przewidywać dodatkowe warunki i ograniczenia.

Rozdział V: Organizacja SPE

Wspólnicy SPE mają dużą swobodę w kształtowaniu wewnętrznej organizacji SPE, z zastrzeżeniem przepisów rozporządzenia. Artykuł 27 zawiera niewyczerpujący wykaz decyzji, które muszą podejmować wspólnicy. Umowa spółki musi określać wymaganą większość głosów i wymagane kworum przy głosowaniu, z zastrzeżeniem przepisów art. 27, który stanowi, że niektóre z decyzji wymagają większości kwalifikowanej (tzn. co najmniej 2/3 praw głosu w SPE, ale w umowie spółki próg ten może być podwyższony, np. do 3/4 praw głosu).

Nie ma obowiązku odbywania zgromadzeń wspólników, na które wspólnicy musieliby się stawiać fizycznie. Tryb podejmowania decyzji przez wspólników należy określić w umowie spółki. Wspólnikom przysługują szerokie uprawnienia do informacji dotyczących spraw SPE. Prawo wspólników do zaskarżania zbiorowych uchwał podlega przepisom prawa krajowego.

Rozporządzenie gwarantuje wspólnikom mniejszościowym dwa szczególne prawa: prawo występowania z wnioskiem o podjęcie uchwały wspólników oraz prawo występowania z wnioskiem do właściwego sądu

lub organu administracyjnego o powołanie niezależnego biegłego (w szczególności niezależnego biegłego rewidenta).

Wszystkie decyzje, które nie są wyszczególnione w rozporządzeniu lub w umowie spółki, należą do kompetencji organu zarządzającego SPE odpowiedzialnego za prowadzenie spraw spółki. Umowa spółki określa strukturę zarządczą SPE (jeden lub kilku dyrektorów, system monistyczny lub dualistyczny). Jeśli jednak w SPE przewidziana jest partycypacja pracowników, wybrana struktura zarządcza musi pozwalać na wykonywanie tego prawa.

Wspólnicy SPE decydują o powołaniu i odwołaniu dyrektorów. Umowa spółki musi wskazywać długość kadencji dyrektorów oraz ewentualne kryteria, które muszą być spełnione, aby kandydaci kwalifikowali się do objęcia tej funkcji. Rozporządzenie zakazuje pełnienia funkcji dyrektora w SPE osobom, które zostały uznane za niezdolne do pełnienia funkcji dyrektora w jakimkolwiek państwie członkowskim.

Rozporządzenie nakłada na dyrektorów obowiązek działania w najlepszym interesie spółki. W związku z tym dyrektorzy są odpowiedzialni wobec SPE i tylko spółka może egzekwować ich obowiązki. Rozporządzenie nie przyznaje indywidualnym wspólnikom lub wierzycielom prawa do pozywania bezpośrednio członków organu zarządzającego.

W rozporządzeniu wskazana jest podstawowa norma dotycząca staranności, która wymaga od dyrektorów dochowywania staranności i fachochości w stopniu wymaganym do prowadzenia działalności spółki. Sądy krajowe mogą dokonywać wykładni tego przepisu. W rozporządzeniu wskazane są wprawdzie najważniejsze obowiązki dyrektorów (np. przedkładanie wniosków w sprawie wypłaty), ale umowa spółki może przewidywać ich dodatkowe obowiązki. Dyrektorzy mają obowiązek unikania wszelkich rzeczywistych lub potencjalnych konfliktów interesów. Umowa spółki może jednak stanowić, że określone sytuacje wiążące się z takimi konfliktami są dozwolone.

Rozporządzenie stanowi, że dyrektorzy są odpowiedzialni za ewentualne szkody lub straty poniesione przez SPE w wyniku naruszenia obowiązków dyrektorów wynikających z rozporządzenia, umowy spółki lub uchwały wspólników. Inne aspekty związane z odpowiedzialnością, takie jak konsekwencje naruszenia obowiązków lub zasada niekontrolowania celowości decyzji biznesowych podlegają natomiast prawu krajowemu.

Rozdział VI: Partycypacja pracowników

Partycypacja pracowników w małych spółkach występuje tylko w nielicznych państwach członkowskich (np. Szwecja, Dania).

Zgodnie z ogólną zasadą wyprowadzoną z dyrektywy w sprawie transgranicznego łączenia się spółek (2005/56/WE) SPE podlega przepisom dotyczącym partycypacji pracowników obowiązującym w tym państwie członkowskim, w którym posiada swoją statutową siedzibę. W ten sposób zasady partycypacji pracowników w SPE nie będą mniej ani bardziej atrakcyjne niż w przypadku porównywalnych spółek krajowych.

Do transgranicznego łączenia się spółek, w którym uczestniczą SPE, mają zastosowanie przepisy dyrektywy w sprawie transgranicznego łączenia się spółek. Konieczne są jednak szczególne przepisy dotyczące przeniesienia statutowej siedziby SPE.

Rozdział VII: Przeniesienie statutowej siedziby SPE

SPE może przenieść swoją statutową siedzibę do innego państwa członkowskiego, zachowując osobowość prawną i bez konieczności likwidowania spółki. W celu ochrony interesów osób trzecich rozporządzenie nie zezwala na przenoszenie statutowej siedziby SPE podczas jej likwidacji, rozwiązania lub podobnego postępowania.

Tryb przeniesienia bazuje na przepisach rozporządzenia w sprawie SE dotyczących przeniesienia statutowej siedziby.

W rozporządzeniu przewidziany jest specjalny system obowiązujący w przypadku, gdy SPE z partycypacją pracowników przenosi swoją siedzibę statutową do innego państwa członkowskiego, które nie przewiduje praw do partycypacji pracowników lub przewiduje mniejsze prawa do partycypacji pracowników, lub które nie zapewnia pracownikom z zakładów SPE mieszczących się w innych państwach członkowskich takich samych uprawnień do wykonywania praw do partycypacji pracowników jak te, które posiadali przed przeniesieniem siedziby. Rozporządzenie przewiduje wówczas, że jeżeli co najmniej jedna trzecia pracowników SPE jest zatrudniona w macierzystym państwie członkowskim, należy podjąć negocjacje pomiędzy organem zarządzającym a przedstawicielami pracowników, aby osiągnąć porozumienie w kwestii partycypacji pracowników. Jeżeli nie uda się osiągnąć porozumienia, pozostają w mocy zasady partycypacji obowiązujące w macierzystym państwie członkowskim.

Rozdział VIII: Restrukturyzacja, rozwiązanie i nieważność prawna

W kwestii rozwiązania SPE lub jej przekształcenia w krajową formę spółki przepisy rozporządzenia odsyłają do prawa krajowego. SPE może także łączyć się z innymi spółkami i być dzielona zgodnie z przepisami mającymi zastosowanie do spółek z ograniczoną odpowiedzialnością.

Rozdział IX: Przepisy dodatkowe i przejściowe

Zgodnie z art. 42 SPE zarejestrowana w państwie członkowskim nienależącym do strefy euro może wyrażać swój kapitał i sporządzać swoje sprawozdania finansowe w walucie krajowej tego państwa członkowskiego, ale ma jednocześnie możliwość wyrażania swojego kapitału i/lub sporządzania sprawozdań finansowych w euro.

Rozdział X: Przepisy końcowe

Rozporządzenie wymaga przyjęcia określonych przepisów przez państwa członkowskie. Przyjąć należy w szczególności przepisy proceduralne w sprawie rejestracji, przeniesienia statutowej siedziby SPE oraz sankcje za naruszenie przepisów rozporządzenia i postanowień umowy spółki.

2008/0130 (CNS)

Opracował Jerzy Jacyszyn